

Katrine Nøhr, Jacob Seier Petersen, Hans Knudsen og Hanne Søndergård Pedersen

Unge på uddannelseshjælp i Silkeborg Kommune

Hvilke strategier har de for deres boligsituation?

A

K

R

O

K

O

Unge på uddannelseshjælp i Silkeborg Kommune – Hvilke strategier har de for deres boligsituation? kan hentes fra hjemmesiden www.kora.dk

© KORA og forfatterne

Mindre uddrag, herunder figurer, tabeller og citater, er tilladt med tydelig kildeangivelse. Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende, bedes sendt til KORA.

© Omslag: Mega Design og Monokrom

Udgiver: KORA
ISBN: 978-87-7509-772-2
Projekt: 10875
Januar 2015

KORA
Det Nationale Institut for
Kommuners og Regioners Analyse og Forskning

KORA er en uafhængig statslig institution, hvis formål er at fremme kvalitetsudvikling samt bedre ressourceanvendelse og styring i den offentlige sektor.

**Det Nationale Institut
for Kommuners og Regioners
Analyse og Forskning**

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00

Forord

Silkeborg Kommune har bedt KORA om at kortlægge, hvordan unge på uddannelseshjælp håndterer deres boligsituation i lyset af, at deres forsørgelsesgrundlag er reduceret som følge af kontanthjælpsreformen. Randers Kommune har gennemført en tilsvarende undersøgelse. Notatet belyser, hvilke strategier de unge i Silkeborg bruger for at nedbringe deres udgifter eller øge deres indtægter.

Undersøgelsen er gennemført af seniorprojektleder Hanne Søndergård Pedersen (projektleder) i samarbejde med projektleder Katrine Nøhr og projektleder Jacob Seier Petersen, der har gennemført spørgeskemaundersøgelsen og analyser. Seniorprojektleder Hans Knudsen har gennemført de kvalitative interview.

Analyse- og forskningschef Vibeke Normann Andersen har været ansvarlig for kvalitetssikringen af notatet i samarbejde med seniorforsker Iben Bolvig.

KORA ønsker at takke alle de medarbejdere, der har været behjælpelige i dataindsamlingen og ikke mindst alle de unge, der har deltaget i interview og svaret på spørgeskemaet.

Hanne Søndergård Pedersen
Januar 2015

Indhold

Resumé.....	5
1 Indledning.....	7
1.1 Undersøgellesdesign	7
1.2 Datagrundlag	8
2 De unges strategier	10
2.1 Hvor mange har økonomiske problemer og konkret handlet på dem?.....	10
2.2 Boligudgifter	11
2.3 Leveomkostninger.....	12
2.4 Indtægter.....	12
3 Hvilke unge har hvilke strategier?.....	14
3.1 Uddannelsesparate med psykiske problemstillinger og et langt forløb.....	15
3.2 Yngre uddannelsesparate med et kort ledighedsforløb	15
3.3 Åbenlyst uddannelsesparate kvinder	16
3.4 Gældsplagede mænd med stærkt netværk	17
Bilag 1 Arketypernes forskellige strategier	19

Resumé

Som et led i kontanthjælpsreformen har en stor gruppe af unge uden erhvervskompetencegivende uddannelse fået reduceret deres forsørgelsesgrundlag, så de nu er på uddannelseshjælp og ikke kontanthjælp. Reduktionen i forsørgelsesgrundlaget forventes at påvirke de unges boligsituation, da de fremover vil have færre ressourcer til rådighed til finansiering af boligudgifter. Det er afgørende, at de unge har en stabil boligsituation, da uro på boligfronten kan påvirke de unges overskud til at søge og gennemføre en uddannelse og dermed gøre de unges ledighedsforløb mere langstrakt.

Silkeborg Kommune har derfor bedt KORA om at kortlægge, hvordan unge på uddannelseshjælp håndterer deres boligsituation.

Undersøgelsens metode

Undersøgelsen er baseret på:

- En indledende **interviewundersøgelse**. Disse interview har bidraget til udformningen af spørgeskemaet.
- **Spørgeskemaundersøgelse** blandt målgruppen i perioden 1. september 2014 til 31. oktober 2014. 97 unge har svaret på spørgeskemaet. Det svarer til 21 % af den samlede målgruppe. Stikprøven er repræsentativ for målgruppen.
- Data fra spørgeskemaundersøgelsen er koblet med **registerdata** fra DREAM-databasen om de unges tidligere sagsforløb, etnicitet mv.

Undersøgelsen viser, at 62 % af de unge mener, at de har økonomiske problemer. I den gruppe har 88 % gjort noget for at nedbringe udgifterne.

Samlet set har 70 % af de unge gjort noget konkret for at nedbringe deres udgifter. 31 % af dem vurderer, at de forskellige tiltag er tilstrækkelige til, at de kan have en stabil boligsituation. 46 % mener ikke, at de er tilstrækkelige, mens 24 % er i tvivl.

De unge har primært anvendt disse strategier:

- Bruger færre penge på tøj, mad, fritidsaktiviteter, mad, elektronik, transport og rejser (90 %)
- Låner penge (21 %)
- Flytter hjem til forældre (18 %)
- Flytter sammen med en kæreste (11 %).

De fleste har fremadrettet planer om, at:

- finde et job (57 %)
- bruge færre penge på tøj, fritidsaktiviteter, elektronik, mad, rejser og transport (53 %)
- starte på en uddannelse (39 %)
- flytte i en billigere bolig (13 %).

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen er der identificeret fire arketyper af unge, der har forskellige strategier i forhold til at håndtere deres boligsituation.

Gruppernes strategier

De passive: uddannelsesparate unge med psykiske problemstillinger og et langt ledighedsforløb. Denne gruppe på 27 personer har været på kontanthjælp før reformen og har derfor oplevet et fald i indtægt. 60 % oplever også, at de har økonomiske vanskeligheder, men det er den gruppe, hvor færrest har handlet på det. Det skyldes måske deres psykiske vanskeligheder. Gruppen har lange forløb bag sig, men den foretrukne strategi er ikke desto mindre at øge indtægterne – primært ved at finde et job:

- 42 % har nedbragt eller vil nedbringe boligudgifter
- 63 % har reduceret eller vil reducere leveomkostninger
- 70 % har øget eller har planer om at øge deres indtægter.

De spareivrige: yngre uddannelsesparate med et kort ledighedsforløb. Denne relativt unge gruppe på 24 personer har ikke været på kontanthjælp før reformen og har derfor ikke oplevet en reduceret indtægt. Knap halvdelen af denne gruppe vurderer, at de har økonomiske problemer, og næsten 80 % har allerede nedbragt deres udgifter. Det er således en af de grupper, hvor færrest oplever økonomiske problemer men samtidig en af de grupper, hvor flest har handlet. Den foretrukne strategi for gruppen er at reducere leveomkostninger. Det er den gruppe, hvor færrest har øget eller har planer om at øge indtægterne:

- 42 % har nedbragt eller vil nedbringe boligudgifter
- 79 % har reduceret eller vil reducere leveomkostninger
- 58 % har øget eller har planer om at øge deres indtægter.

De kortvarige: åbenlyst uddannelsesparate kvinder. Denne gruppe på 14 personer er karakteriseret ved, at der ikke er noget, der forhindrer, at de går i gang med en uddannelse straks, og de er derfor velfungerende. Denne gruppe er den, hvor færrest oplever, at de har økonomiske problemer (40 %). 60 % har gjort noget for at bringe deres udgifter ned. Det er denne gruppe, der er mindst stemt for at reducere boligudgifterne. Det kan skyldes, at det på flere planer kan være omkostningsfuldt at flytte, og hvis gruppen har udsigt til relativt hurtigt at ændre på den økonomiske situation, vælger de måske i stedet at reducere andre steder:

- 31 % har nedbragt eller vil nedbringe boligudgifter
- 71 % har reduceret eller vil reducere leveomkostninger
- 71 % har øget eller har planer om at øge deres indtægter.

De handlende: gældsplagede unge mænd, med stærkt netværk. Denne gruppe på 12 personer oplever alle, at de har økonomiske problemer, og de er den gruppe, der i højeste grad handler på eller har planer om at handle på problemerne. De skruer som gruppe i høj grad på alle tre håndtag:

- 83 % har nedbragt eller vil nedbringe boligudgifter
- 100 % har reduceret eller vil reducere leveomkostninger
- 92 % har øget eller har planer om at øge deres indtægter.

1 Indledning

Som en del af kontanthjælpsreformen er kontanthjælpen for de unge under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse blevet afskaffet og erstattet af uddannelseshjælp svarende til SU. Det betyder, at unge, der er visiteret åbenlyst uddannelsesparate eller uddannelsesparate, fremover vil modtage betydeligt mindre i overførselsindkomst, end det var tilfældet før kontanthjælpsreformen¹.

Kategorisering af unge uden erhvervskompetencegivende uddannelse

I forbindelse med kontanthjælpsreformen er de tidligere matchgrupper blevet afskaffet. Fremover skal unge uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, som henvender sig i jobcenteret med henblik på at få understøttelse, visiteres som enten åbenlyst uddannelsesparat, uddannelsesparat eller aktivitetsparat. Grupperingerne angiver, hvor stor en indsats jobcenteret forventes at skulle iværksætte, før de unge under 30 år kan påbegynde en uddannelse.

Reduktionen i de (åbenlyst) uddannelsesparates forsørgelsesgrundlag må forventes at påvirke de unges boligsituation, da de fremover vil have færre ressourcer til rådighed til finansiering af boligudgifter. Det er vigtigt, at de unge har en stabil boligsituation, da uro på boligfronten må antages at påvirke de unges overskud til at søge og gennemføre en uddannelse og dermed gøre de unges ledighedsforløb mere langstrakt.

Silkeborg Kommune har derfor bedt KORA om at kortlægge, hvordan unge på uddannelseshjælp håndterer deres boligsituation.

Undersøgelsen svarer på to spørgsmål:

- Hvilke strategier har de unge?
- Hvilke arketyper af unge har hvilke strategier?

1.1 Undersøgellesdesign

Silkeborg Kommune har ønsket, at undersøgelsen skulle bidrage til, at de unge blev opmærksomme på, hvilke konsekvenser reformen har for deres økonomi og boligsituation.

Derfor er undersøgelsen tilrettelagt, så flest mulige unge i målgruppen er kontaktet. Undersøgelsen er derfor baseret på følgende dataindsamlingsmetoder:

- En indledende **interviewundersøgelse** blandt målgruppen. Tre unge, der varierer på køn og alder, er interviewet individuelt for at belyse deres strategier. Disse interview har bidraget til udformningen af spørgeskemaet.
- **Spørgeskemaundersøgelse** blandt målgruppen. For at få en så høj svarprocent som muligt har de unge udfyldt det elektroniske spørgeskema i forbindelse med et af de obligatoriske møder i jobcenteret. I praksis har de unge fået udleveret et dokument, som indeholder en personlige kode til skemaet. Kun KORA har haft adgang til de unges be-

¹ De aktivitetsparate vil modtage et aktivitetstillæg, hvorfor de ikke i samme omfang, vil opleve en indkomstnedgang.

svarelsen. De unge er således blevet sikret anonymitet overfor jobcenteret, hvilket formentlig har bidraget til mere ærlige svar fra de unge. Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført i perioden 1. september 2014 til 31. oktober 2014.

- Data fra spørgeskemaundersøgelsen er koblet med **registerdata** fra DREAM-databasen om de unges tidligere sagsforløb, etnicitet mv.

Ved hjælp af spørgeskemaundersøgelsen er det afdækket, hvilke strategier de unge har i forhold til at overkomme deres boligsituation, når de er på uddannelseshjælp. Samtidig gør undersøgelsen det muligt at gruppere de unge i henhold til en række baggrundsvariable. På den måde kan det analyseres, hvilke grupper der har bestemte strategier. Det kan give et godt udgangspunkt for kommunen til at iværksætte målrettede tiltag for særlige grupper.

Spørgeskemaet

I spørgeskemaet er der spurgt ind til de unges anvendte, planlagte og mulige strategier under tre overordnede temaer: boligudgifter, leveomkostninger og indtægter.

Spørgesætterne har varieret, alt efter om den unge i forvejen har gjort noget for at nedbringe sine udgifter, og om det har været tilstrækkeligt til at sikre en stabil boligsituation:

- Kun unge, der har gjort noget for at nedbringe deres udgifter, er blevet spurgt om anvendte strategier.
- Kun unge, der enten ikke har nedbragt deres udgifter eller ikke vurderer, at udgifterne er nedbragt nok til at sikre en stabil boligsituation, er blevet spurgt om mulige og planlagte strategier.

Derudover har spørgeskemaet afdækket en række baggrundsforhold som gæld, psykiske lidelser, netværk, forsørgerpligt, hvorvidt den unge bor hjemme, forældres uddannelsesniveau mv.

1.2 Datagrundlag

I september og oktober har Silkeborg Kommune samlet set haft 465 unge på uddannelseshjælp, visiteret som åbenlyst uddannelsesparate eller uddannelsesparate. Heraf har 114 i løbet af undersøgelsesperioden været til møde på jobcenteret og fået udleveret en kode til spørgeskemaet. 97 har svaret på spørgeskemaet. Det giver en svarprocent på ca. 85 % blandt de unge, der har haft mulighed for at deltage. I forhold til den samlede målgruppe er det lidt over en femtedel (21 %), der indgår i analyserne.

Denne femtedel adskiller sig ikke signifikant fra den samlede målgruppe hverken i forhold til fordelingen på køn og visiteringsgruppe, andel med anden etnisk baggrund end dansk eller gennemsnitlig alder, jf. Tabel 1.1., der viser tallene for henholdsvis stikprøven og målgruppen. Stikprøven vurderes derfor at være repræsentativ for den samlede målgruppe.

Tabel 1.1 Fordelingen på køn, visiteringsgruppe, anden etnisk baggrund end dansk og gennemsnitlig alder i henholdsvis stikprøve og målgruppe

	Kvinder	Mænd	Åbenlyst uddannelsesparate	Uddannelsesparate	Etnicitet	Gns. alder
Stikprøven (97)	48,5 % (47)	51,5 % (50)	21,6 % (21)	78,4 % (76)	10,4 % (96)	21,6 år (97)
Målgruppen (465)	48,4 % (225)	51,6 % (240)	23,2 % (108)	76,8 % (357)	12,8 % (462)	22,0 år (465)

Note: Der er ingen signifikant forskel mellem stikprøven og målgruppen på de forskellige baggrundsvariable. Forskellen er testet via en chi²-test. Antallet af respondenter er angivet i parenteserne.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

2 De unges strategier

I dette kapitel beskriver vi først, hvor mange af de unge på uddannelseshjælp der selv vurderer, at de har økonomiske vanskeligheder, og hvor mange der har gjort noget for at rette op på økonomien. Dernæst gennemgår vi de unges strategier i forhold til boligudgifter, leveomkostninger og indtægter.

2.1 Hvor mange har økonomiske problemer og konkret handlet på dem?

62 % af de unge i undersøgelsen har svaret, at de har problemer med at få deres økonomi til at hænge sammen. 6 % er i tvivl, mens de resterende 32 % ikke vurderer, at de har økonomiske problemer.

Hvis vi ser nærmere på den gruppe, der mener, at deres økonomi ikke hænger sammen, så har det store flertal – 88 % – konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter, mens 8 % endnu ikke har gjort noget for at rette op på økonomien. Blandt de unge, som ikke vurderer, at de har økonomiske problemer, har 39 % af dem konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter, jf. Tabel 2.1. Det kan være årsagen til, at de kan få deres økonomi til at hænge sammen.

Samlet set har 68 (70 %) af de unge i undersøgelsen konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter. 31 % af dem vurderer, at de forskellige tiltag er tilstrækkelige til, at de kan have en stabil boligsituation. 46 % mener ikke, at de er tilstrækkelige, mens 24 % er i tvivl.

Tabel 2.1 Antal, der har økonomiske problemer og konkret har handlet på dem

	Nedbragt udgifter	Ikke nedbragt udgifter	Ved ikke	I alt
Økonomiske problemer	88 % (53)	8 % (5)	3 % (2)	100 % (60)
Ikke økonomiske problemer	39 % (12)	58 % (18)	3 % (1)	100 % (31)
Ved ikke	50 % (3)	33 % (2)	17 % (1)	100 % (6)
I alt	70 % (68)	26 % (25)	4 % (4)	100 % (97)

Note: Gruppen af unge, der vurderer, at de har økonomiske problemer, har i signifikant højere grad end gruppen, der ikke vurderer, at de har økonomiske problemer, gjort noget for at nedbringe deres udgifter. Forskellen mellem grupperne er testet via en χ^2 -test. Forskellen er signifikant på $p \leq 0,001$.

Tallene i parentes angiver n.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

For at forbedre deres økonomiske situation kan de unge overordnet skruer på tre forskellige håndtag. De kan **nedbringe deres boligudgifter**, **reducere deres leveomkostninger** og **øge deres indtægter**. De unges strategier på disse områder beskrives i de følgende afsnit.

2.2 Boligudgifter

I undersøgelsen er de unge blevet spurgt, om de er flyttet eller har planer om at flytte i en billigere bolig, hjem til forældrene, sammen med en ven, veninde eller en kæreste, i ungdomsbolig, klubværelse, bofællesskab eller på forsorgshjem/herberg. Tabel 2.2 viser, hvor mange der har de forskellige boligstrategier.

Tabel 2.2 Andel, der har brugt eller har planer om at bruge forskellige strategier for at nedbringe deres boligudgifter

Strategi	Anvendt strategi		Planlagt strategi	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Flytte hjem til forældre	13	18 %	4	5 %
Flytte sammen med en kæreste	8	11 %	4	5 %
Flytte i en billigere bolig	6	8 %	10	13 %
Flytte sammen med en ven eller veninde	5	7 %	5	7 %
Andet	4	6 %	8	11 %
Flytte i ungdomsbolig	3	4 %	4	5 %
Flytte på et klubværelse	3	4 %	2	3 %
Flytte i bofællesskab	0	0 %	1	1 %
Flytte på forsorgshjem/herberg	0	0 %	0	0 %
Har ikke nedbragt/ikke planer om at nedbringe boligudgifter	35	49 %	43	57 %
Antal der har svaret	72*		75**	

Note: Der kan være overlap mellem de forskellige boligstrategier – fx kan man godt angive at man vil flytte i en billigere bolig, og man vil flytte i ungdomsbolig

* De unge, der på et indledende spørgsmål har svaret ja eller ved ikke til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter.

**De unge, der har svaret nej til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter samt de unge, som ikke vurderer, at de forskellige strategier/tiltag, de har foretaget, er tilstrækkelige til, at de kan have en stabil boligsituation.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

Lidt over halvdelen af de unge har nedbragt deres boligudgifter. Den foretrukne strategi har været at flytte hjem til forældrene (18 %). 11 % er flyttet sammen med en kæreste. 8 % har fundet en billigere bolig, og 7 % er flyttet sammen med en ven eller veninde. Nogle få er flyttet i ungdomsbolig og på et klubværelse.

Lidt under halvdelen af de unge har *planer* om at nedbringe deres boligudgifter. Blandt disse er den foretrukne plan at flytte til en billigere bolig (13 %). 7 % har planer om at flytte sammen med en ven eller veninde. 5 % forventer at flytte sammen med deres kæreste. Samme andel har planer om at flytte hjem til deres forældre og i ungdomsbolig. Nogle enkelte har planer om at flytte på et klubværelse eller i bofællesskab.

Der er generelt sammenfald mellem, hvad de unge ser som en mulig strategi i forhold til at nedbringe deres boligudgifter, og hvad de har planer om at gøre. Der er dog den undtagelse, at 12 personer ser det som en mulighed at flytte hjem til deres forældre, men kun fire har planer om at gøre det.

19 unge (20 %) har talt med kommunen om deres boligsituation. Af dem har 5 oplevet, at kommunen har været behjælpelig med at finde en løsning på deres situation i form af rådgivning og boligindskud.

2.3 Leveomkostninger

I undersøgelsen er de unge blevet spurgt, om de har nedbragt eller har planer om at nedbringe deres leveomkostninger ved at bruge færre penge på tøj, fritidsaktiviteter, mad, elektronik, transport og/eller rejser. Tabel 2.3 viser, hvor mange der har de forskellige strategier.

Tabel 2.3 Antal og andel, der har reduceret eller har planer om at reducere deres leveomkostninger

	Anvendt strategi		Planlagt strategi	
Færre penge på tøj	49	68 %	24	32 %
Færre penge på fritidsaktiviteter	44	61 %	20	27 %
Færre penge på mad	40	56 %	17	23 %
Færre penge på elektronik	37	51 %	18	24 %
Færre penge på transport	35	49 %	14	19 %
Færre penge på rejser	35	49 %	15	20 %
Færre penge på andet	13	18 %	10	14 %
Har ikke reduceret/har ikke planer om at reducere leveomkostninger	7	10 %	35	47 %
I alt	72*		74**	

Note: De unge kan godt have svaret, at de har brugt færre penge på fx mad og samtidig også svaret, at de har planer om at skære yderligere ned på deres udgifter til mad.

* De unge, der på et indledende spørgsmål har svaret ja eller ved ikke til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter.

**De unge, der har svaret nej til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter samt de unge, som ikke vurderer, at de forskellige strategier/tiltag, de har foretaget, er tilstrækkelige til, at de kan have en stabil boligsituation.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

Mens kun lidt over halvdelen af de unge, der konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter, har nedbragt deres boligudgifter, har 90 % reduceret deres leveomkostninger. Den foretrukne strategi har været at bruge færre penge på tøj, men der er også mange, der har valgt at skære ned på fritidsaktiviteter, mad, elektronik, transport og rejser.

Derimod er det kun lidt over halvdelen (53 %), der har planer om at reducere deres leveomkostninger, hvilket kan hænge sammen med, at nogen i forvejen har skåret ned på deres forbrug. Den foretrukne planlagte strategi er at bruge færre penge på tøj, men flere har også planer om at skære ned på fritidsaktiviteter, elektronik, mad, rejser og transport.

2.4 Indtægter

Tabel 2.4. viser, hvor mange der har øget deres indtægter, og hvordan det er sket. Samt hvor mange der har planer om at øge deres indtægter og hvordan.

Tabel 2.4 Antal og andel, der har øget eller har planer om at øge deres indtægter

	Anvendt strategi		Planlagt strategi	
	Antal	Andel	Antal	Andel
Starte på en uddannelse, så indtægten kan suppleres med SU-lån og et fritidsjob	0	0 %	29	39 %
Finde en elevplads	0	0 %	14	19 %
Finde et job	-	-	42	57 %
Låne penge	15	21 %	2	3 %
Andet	8	11 %	2	3 %
Har ikke øget/ikke planer om at øge indtægter	50	69 %	10	14 %
I alt	72*		74**	

Note: Der er i spørgeskemaundersøgelsen kun spurgt ind til, om de unge har planer om at finde et job. Hvis de havde fundet et job, ville de ikke længere være berettiget til uddannelseshjælpen.

De unge kan godt have svaret, at de har flere forskellige strategier for at øge deres indtægter.

*De unge, der på et indledende spørgsmål har svaret ja eller ved ikke til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter.

**De unge, der har svaret nej til, at de konkret har gjort noget for at nedbringe deres udgifter samt de unge, som ikke vurderer, at de forskellige strategier/tiltag, de har foretaget, er tilstrækkelige til, at de kan have en stabil boligsituation.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

Den foretrukne strategi har på dette område været at låne penge (21 %). 14 personer har angivet, hvem de har lånt penge af, heraf har 10 personer (71 %) angivet, at de har lånt penge af deres familie. 6 personer (43 %) har lånt penge af venner eller bekendte, 5 personer (36 %) har lånt penge af banken, mens én (7 %) har taget (kvik)lån i en eller flere butikker. Hovedparten af de otte, der har angivet, at de har øget deres indtægter på anden vis, har fået penge af deres forældre.

6 personer har angivet, at de har mulighed for at låne penge (tal ikke vist), men kun to har planer om at stifte gæld, jf. Tabel 2.4. Derimod har 42 unge (57 %) planer om at øge deres indtægter ved at finde et job, og 29 (39 %) har planer om at starte på en uddannelse. Der er også flere (19 %), der har planer om at finde en elevplads. De to, der har svaret, at de har planer om at øge deres indtægter på anden vis, vil gøre det ved at finde en praktikplads.

Blandt de unge, der er kommet med forslag til, hvordan kommunen kan hjælpe dem med deres boligsituation, er der flere, der foreslår, at kommunen opretter billigere boliger. To nævner specifikt ungdomsboliger/klubværelser med en månedlig husleje på omkring 2000 kr. Derudover er der generelt ønsket om en højere uddannelseshjælp og mere i boligstøtte. Muligheden for at tage billigere lån bliver også nævnt.

3 Hvilke unge har hvilke strategier?

Dette kapitel beskriver, hvilke overordnede strategier forskellige grupper af unge har i forhold til at håndtere deres boligsituation. I analysen er unge, der har handlet på deres økonomiske situation og unge, der har planer om at handle på deres økonomiske situation slået sammen. Det er de, da det lave antal besvarelser ellers ville gøre analyserne for usikre.

De fire grupper er følgende:

- De passive: uddannelsesparate med psykiske problemstillinger og et langt forløb
- De spareivrige: yngre uddannelsesparate med et kort ledighedsforløb
- De kortvarige: åbenlyst uddannelsesparate kvinder
- De handlende: gældsplagede mænd med stærkt netværk.

Vores vurdering er, at det særligt er den første gruppe, der har behov for særlig støtte i forhold til at håndtere deres boligsituation.

Identificering af arketyperne: Metode

De unge er indledningsvist inddelt i grupper med samme baggrundskarakteristik. Dette er gjort for at finde frem til identificerbare grupper af unge, der i særlig høj eller lav grad forsøger at påvirke deres boligudgifter, leveomkostninger og indkomst.

Der er identificeret fire grupper af unge, som på forskellig vis har handlet i forhold til deres boligsituation mv. Grupperne er fundet via en klyngeanalyse, som er en empirisk funderet metode, der konstruerer et forudbestemt antal klynger/grupper af unge. Disse grupper konstrueres således, at unge indenfor en gruppe er så homogene som muligt, med hensyn til kombinationen af de variable, der indgår i analysen². Fordelen ved en klyngeanalyse er, at de konstruerede grupper er empirisk forekommende i Silkeborg.

De fire identificerede grupper er undersøgt i forhold til, hvorvidt de har eller har planer om at anvende en eller flere af de tre overordnede strategier, det vil sige reducere boligudgifter, leveomkostninger og/eller øge indtægter. Datagrundlagets størrelse betyder, at vi ikke har kunnet komme tættere på strategierne. Vi kan fx ikke sige, at en bestemt gruppe flytter hjem til forældrene, og en anden gruppe flytter i billigere bolig. Kun at de reducerer deres boligudgifter. Der er muligvis i praksis andre grupper, der også har ensartede strategier, men de har ikke kunnet identificeres i datagrundlaget.

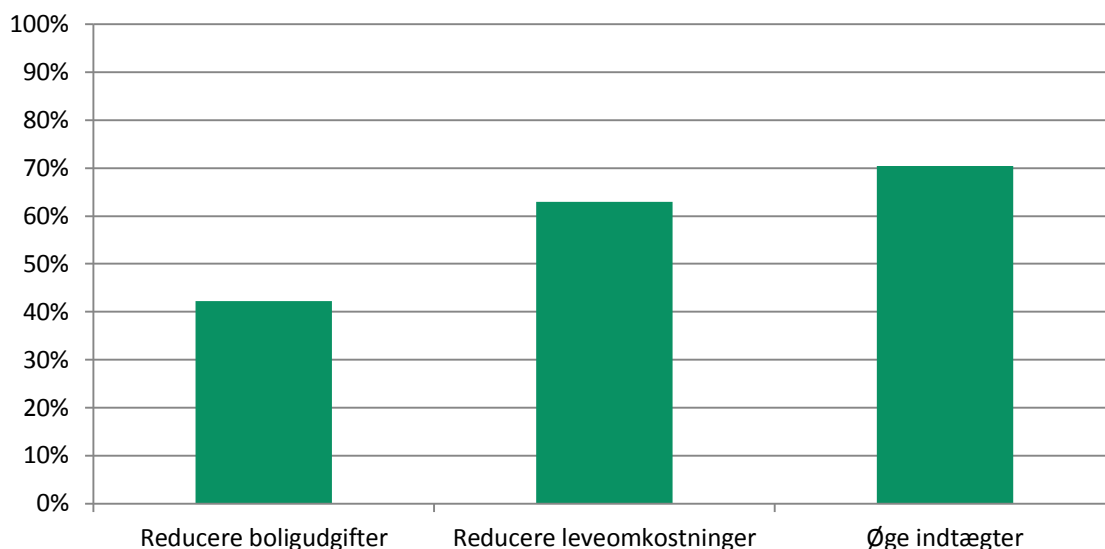
² Grupperne er konstrueret via Two-way clustering i SPSS. I den valgte metode fordeles de unge på et på forhånd bestemt antal grupper. Der foreligger kun begrænsede retningslinjer for, hvordan antallet af grupper udvælges. Dog sætter antallet af udfyldte spørgeskemaer en grænse for, hvor mange grupper der kan konstrueres, da grupperne ikke må blive for små, hvis de skal give substantiel mening. Vi har valgt en fremgangsmåde, hvor antallet af grupper udvælges ud fra tre kriterier: 1. Ingen grupper må indeholde uforholdsmæssigt få observationer. 2. Grupperne skal adskille sig fra hinanden på flere af de baggrundsvariable, der indgår i analysen. Det vil sige, der vælges den løsning, hvor grupperne adskiller sig signifikant fra hinanden på flere af baggrundsforholdene (dette undersøges via χ^2 -test). 3. Grupperne skal kunne forklare noget af variationen i de unges håndtering af deres boligsituation, leveomkostninger og indkomst.

3.1 Uddannelsesparate med psykiske problemstillinger og et langt forløb

Gruppen af uddannelsesparate unge med psykiske problemstillinger og et langt ledighedsforløb er med 27 unge den største af grupperne. Gruppen har i deres forløb prøvet en del. De har således i gennemsnit påbegyndt 2,2 uddannelser og 3,1 forløb i jobcenteret. At de unge i denne gruppe har haft et langt forløb, betyder, at de har været på kontanthjælp før reformen, og derfor har de oplevet et fald i deres indkomst. Derudover er de som uddannelsesparate kendetegnet ved, at de kan påbegynde uddannelse inden for ca. et år. Det vil sige, de har behov for støtte og en aktiv indsats, før de er klar til at komme i uddannelse. Det er formentlig deres psykiske problemstillinger, der er årsagen til dette.

Over 60 % af gruppen vurderer, at de har økonomiske problemer, og lidt over halvdelen har konkret gjort noget for at nedbringe deres udgifter, jf. bilagsfigur 1.1. og 1.2. Det er således denne gruppe, hvor færrest har handlet i forhold til deres økonomiske situation.

Figur 3.1 Strategier for unge med psykiske problemstillinger og et langt forløb

Note: antal=27

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

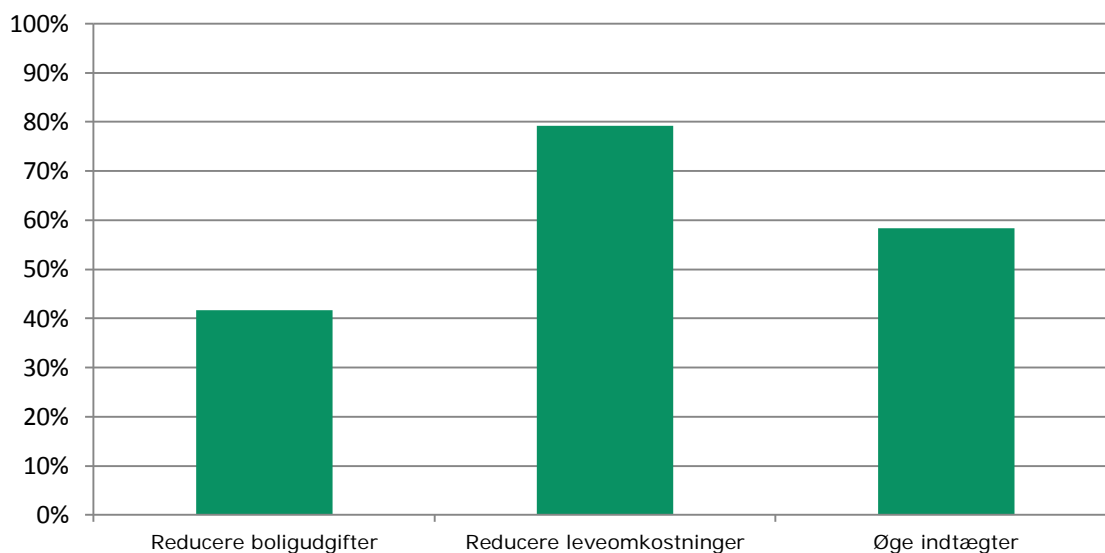
70 % af gruppen har dog øget eller har planer om at øge deres indtægter. Hovedparten har planer om at gøre dette ved at finde et job. 63 % vil reducere deres leveomkostninger, mens 42 % har eller vil nedbringe deres boligudgifter primært ved at finde en billigere bolig.

3.2 Yngre uddannelsesparate med et kort ledighedsforløb

Gruppen af yngre uddannelsesparate med et kort ledighedsforløb er med en gennemsnitsalder på 20,4 yngre end de andre grupper. Derudover er de som uddannelsesparate kendetegnet ved, at de kan påbegynde uddannelse inden for ca. ét år. Dvs. de har behov for støtte og en aktiv indsats, før de er klar til at komme i uddannelse. De har været ledige i en kort periode. De har altså ikke været på uddannelseshjælp før reformen og oplevet en reduktion i deres understøttelse.

Knap halvdelen af denne gruppe vurderer dog, at de har økonomiske problemer, og næsten 80 % har allerede nedbragt deres udgifter, jf. bilagsfigur 1.1. og 1.2. Figur 3.2 viser, hvilke overordnede strategier gruppen har anvendt eller planlægger at anvende.

Figur 3.2 Strategier for yngre uddannelsesparate med et kort forløb

Note: antal=24

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

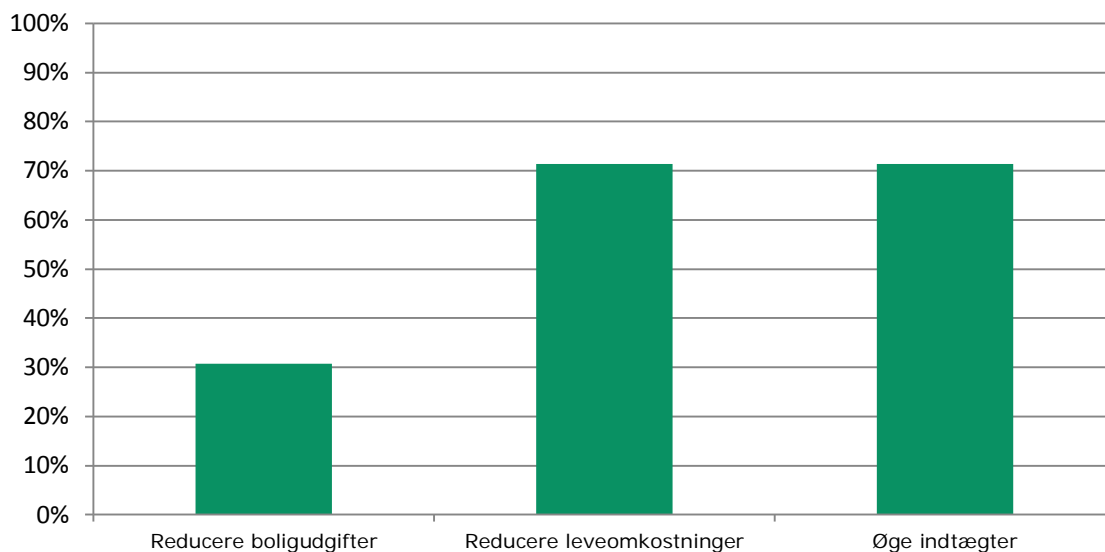
Som det fremgår af figuren har 79 % reduceret eller har planer om at reducere deres leveomkostninger. 58 % har øget deres indtægter eller har planer herom. De fleste vil gøre dette ved at starte på en uddannelse, så de får mulighed for at supplere deres SU med et SU-lån eller et fritidsjob. 42 % har reduceret eller har planer om at reducere deres boligudgifter – primært ved at flytte sammen med en ven, veninde eller kæreste.

3.3 Åbenlyst uddannelsesparate kvinder

De åbenlyst uddannelsesparate har som udgangspunkt ikke barrierer i forhold til at kunne påbegynde en uddannelse og er derfor pålagt at finde og søge en uddannelse med det samme.

42 % af denne gruppe vurderer, at de har økonomiske problemer. Over 60 % har nedbragt deres udgifter, jf. bilagsfigur 1.1 og 1.2. Figur 3.3 viser, hvilke strategier de har anvendt eller planlagt.

Figur 3.3 Strategier for de åbenlyst uddannelsesparate kvinder

Note: n=14

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

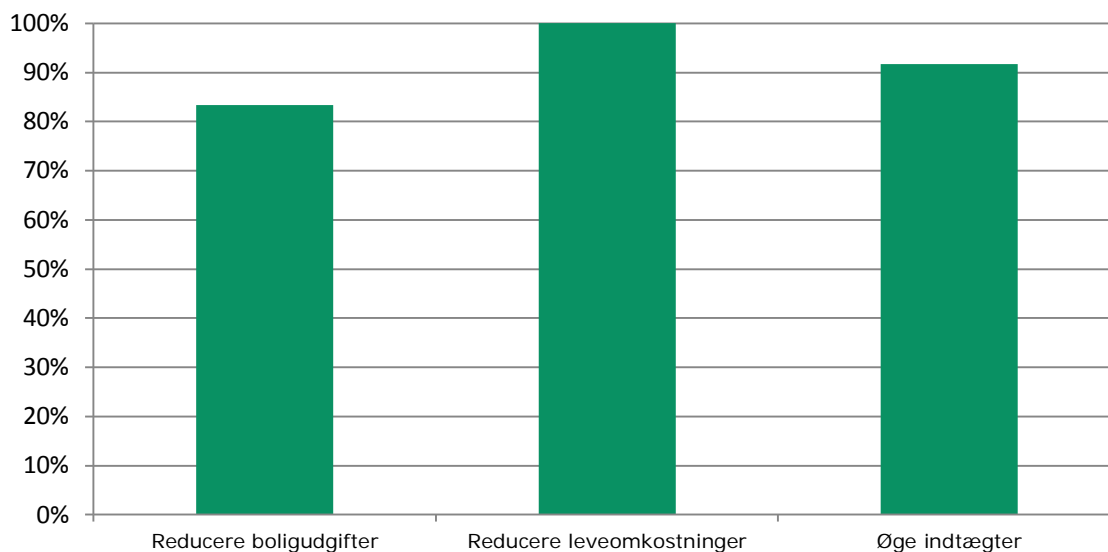
71 % af gruppen vil reducere deres leveomkostninger. Samme andel har eller vil øge deres indtægter primært ved at finde en elevplads. Kun 31 % har eller vil reducere deres boligudgifter. Det kan skyldes, at de måske forventer hurtigt at kunne øge indtægterne, og hvis de forventer at påbegynde en uddannelse i en anden by, kan det måske ikke betale sig for dem at flytte.

3.4 Gældsplagede mænd med stærkt netværk

Gruppen af gældsplagede mænd med stærkt netværk er karakteriseret ved, at de i højere grad end de andre grupper har mange venner, som de ser jævnligt, og at de har en gæld, som belaster deres hverdag. De har i lighed med gruppen med lange forløb og psykiske vanskeligheder prøvet forskellige ting – de har i gennemsnit påbegyndt 2,5 forløb i jobcenteret og 2,7 uddannelser.

I denne gruppe mener alle, at de har økonomiske problemer, og alle har handlet på disse problemer, jf. bilagsfigur 1.1 og 1.2.

Figur 3.4 Strategier for gruppen af gældsplagede mænd med stærkt netværk

Note: n=12

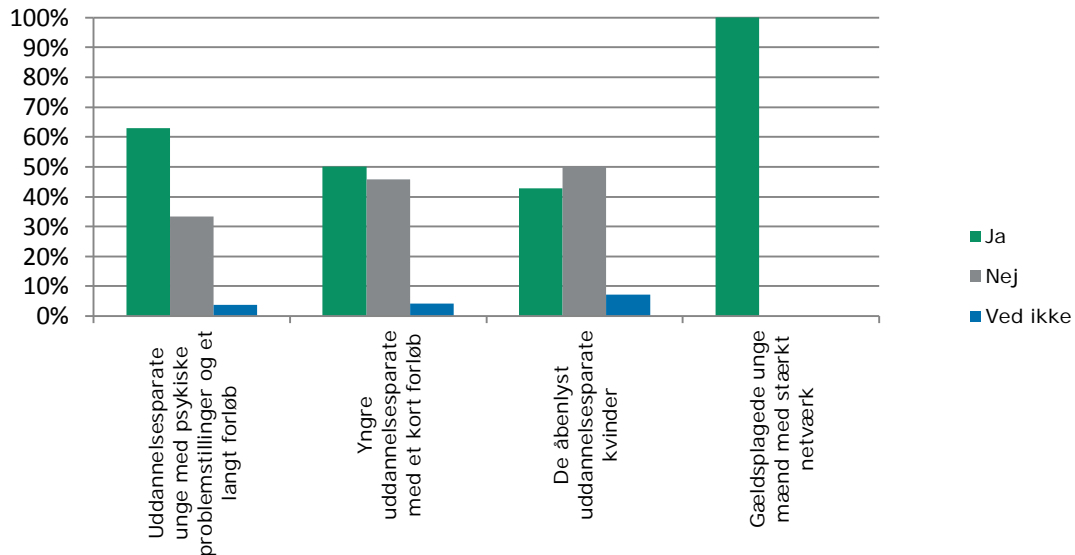
Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

Alle i gruppen har reduceret deres leveomkostninger, og 92 % har desuden øget eller planer om at øge deres indtægter. Hovedparten af dem har planer om at øge deres indtægter ved at finde et job. 83 % af dem har eller vil reducere deres boligudgifter hovedsageligt ved at finde en billigere bolig, men der er også en del af dem, der vil bruge deres netværk og vil flytte sammen med en ven, veninde eller kæreste.

Bilag 1 Arketypernes forskellige strategier

Bilagstabel 1.1-1.5 viser forskelle i strategier mellem de fire grupper.

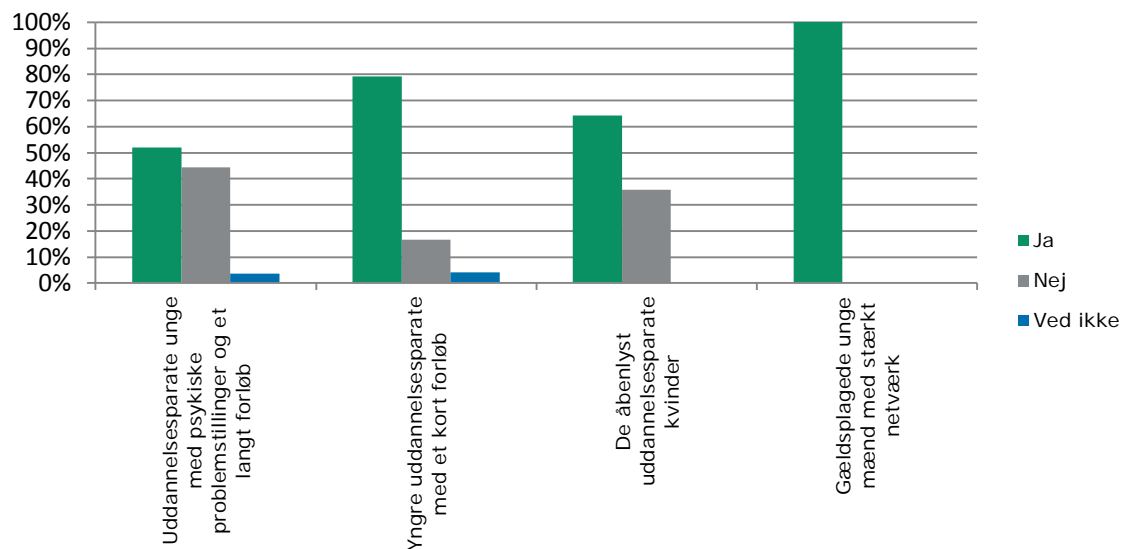
Bilagsfigur 1.1 Vurderer de unge, at de har økonomiske problemer?

Note: Antal borgere i hver gruppe er (fra venstre mod højre): 27, 24, 14, 12. Forskellen mellem grupperne er testet via en χ^2 -test. Forskellen er signifikant på $p \leq 0,1$.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

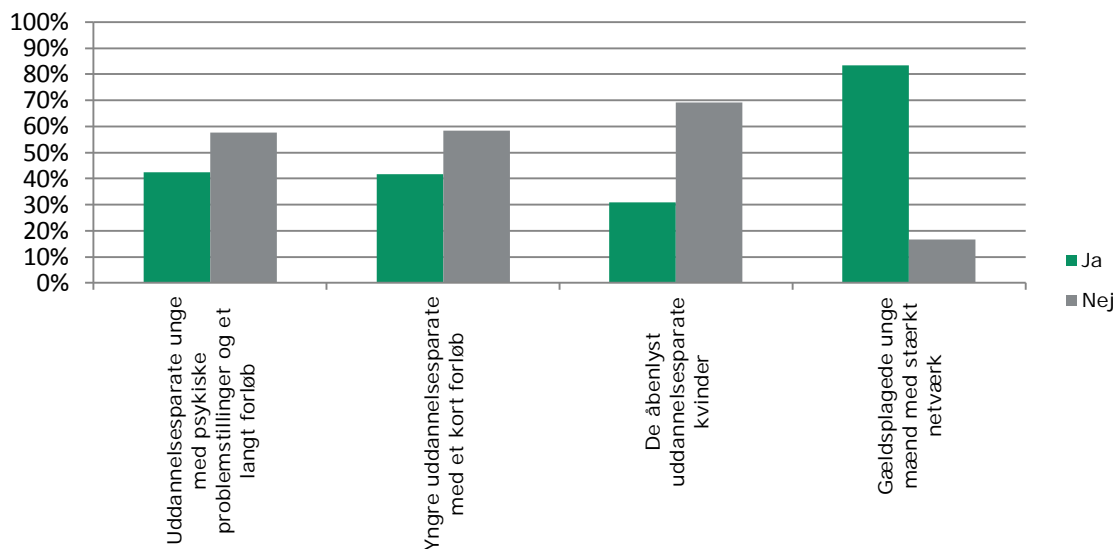
Bilagsfigur 1.2 Vurderer de unge, at de har gjort noget for at nedbringe deres udgifter?

Note: Antal borgere i hver gruppe er (fra venstre mod højre): 27, 24, 14, 12. Forskellen mellem grupperne er testet via en χ^2 -test. Forskellen er signifikant på $p \leq 0,1$.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

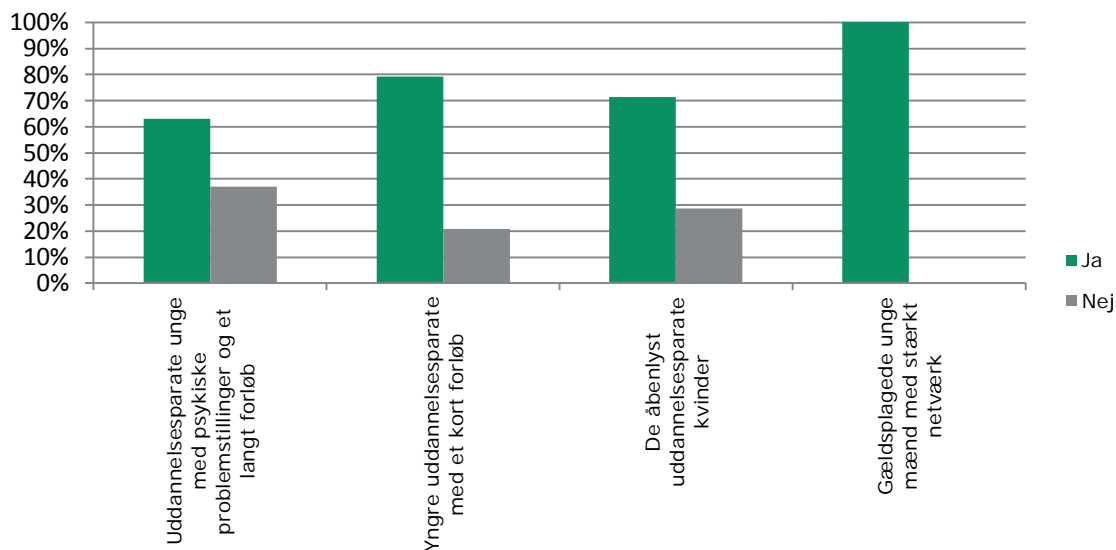
Bilagsfigur 1.3 Den unge har eller har planer om at anvende en eller flere strategier for at nedbringe sine boligudgifter

Note: Antal borgere i hver gruppe er (fra venstre mod højre): 26, 24, 13, 12. Forskellen mellem grupperne er testet via en χ^2 -test. Forskellen er signifikant på $p \leq 0,1$.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

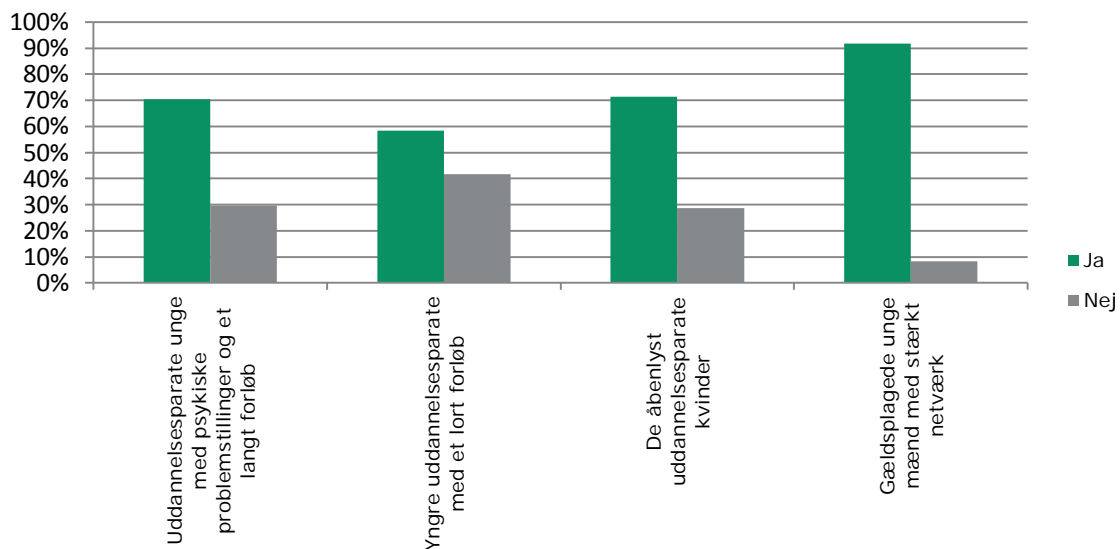
Bilagsfigur 1.4 Den unge har eller har planer om at anvende en eller flere strategier for at reducere sine leveomkostninger

Note: Antal borgere i hver gruppe er (fra venstre mod højre): 27, 24, 14, 12. Forskellen mellem grupperne er testet via en χ^2 -test. Forskellen er signifikant på $p \leq 0,1$.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

Bilagsfigur 1.5 Den unge har eller har planer om at anvende en eller flere strategier for at øge sine indtægter

Note: Antal borgere i hver gruppe er (fra venstre mod højre): 27, 24, 14, 12. Forskellen mellem grupperne er testet via en chi²-test. Forskellen er ikke signifikant på $p \leq 0,1$.

Kilde: KORA: Spørgeskemaundersøgelse blandt unge uddannelsesparate i Silkeborg Kommune

**Det Nationale Institut
for Kommuner og Regioners
Analyse og Forskning**

Købmagergade 22
1150 København K
E-mail: kora@kora.dk
Telefon: 444 555 00